

De plaats van een
instrument
in de algemene
kwaliteitswerking
van een school

SOK-studiedag 9 juni 2006

Luk Van Canneyt

1 Inleiding: bepalen van de visie op kwaliteit

- Wat gaan we onderzoeken?
- Welk referentiekader of welke criteria zullen we op school hanteren om de gang van zaken te beoordelen?

ZE

= strategisch instrument om de kwaliteitsopties van de school te bepalen

Pleidooi voor pedagogische invalshoek

2 ZE in het kader van integrale KZ

- Verschillende niveaus:
 - beschrijvende aanpak
 - probleemoplossende aanpak
 - beleidsgerichte aanpak

Bekommernis om leerlingen en leerproces
versus
Systeem van integrale kwaliteitszorg

Alle betrokkenen moeten reflecteren en de consequenties ervan dragen

Vragen hierbij:

- Doen we de goede dingen?
- Doen we de dingen goed?
- Hoe weten we dat?
- Vinden anderen dat ook?
- Wat gaan we nu doen?

Proces van kwaliteitszorg

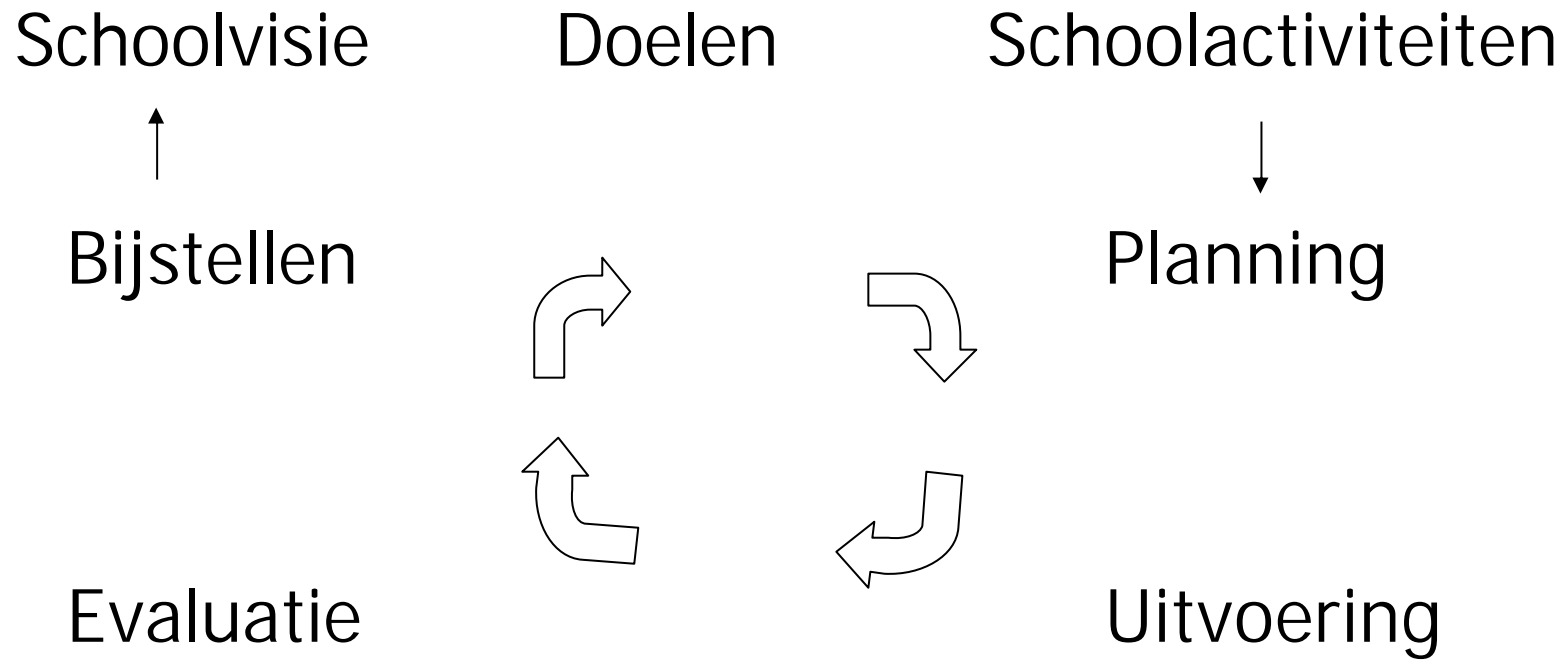
Doel = komen tot acties op basis van
gezamenlijk genomen beslissingen!

Kwaliteitszorg is cyclisch

- plannen,
- uitvoeren,
- evalueren,
- bijstellen.

m.a.w.

de kwaliteit bepalen, de kwaliteit meten en vervolgens de kwaliteit verbeteren.

Figuur van H. Ritzen, 1998

ZE-acties:

- Integraal
- Systematisch
- Doelgericht

3 Gegevens verzamelen en analyseren

(zie bijlage)

- de waarom-vraag
- de wat-vraag
- de wie-vraag
- de hoe-vraag
- de wanneer-vraag

4 Werken met instrumenten voor ZE

Overnemen of zelf ontwikkelen?

Drie eisen:

- betrouwbaarheid
- validiteit (geldigheid)
- transparantie

- Studies over ZE wijzen op het gevaar van zonder enige kritische reflectie instrumenten te gebruiken waar een visie op onderwijs achter steekt die mogelijk niet overeenkomt met de visie van de school.

Bekijken van schoolcultuur is aangewezen:

- ervaringen met ZE?
- open schoolcultuur?
- visie binnen de school op veranderingen?
- kernbegrippen uit PP, SWP?
- behoefte?

Welke instrumenten?

- Vragenlijsten
- Gesprekken
- ✓ Welke mening houdt men er op na over een bepaald onderwerp?
- ✓ Welke knelpunten ziet men in de huidige werking?
- ✓ Welke mogelijkheden ziet men om uit bepaalde als problematisch ervaren situaties te geraken?
- ✓ Waar zou men zelf graag in het bijzonder werk van maken?

Welke instrumenten

- Vragenlijsten
- Gesprekken
- Observaties (CEGO)
- Analyse van statistieken
- Foto-evaluatie

Welke instrumenten?

- Systematisch karakter voor ogen houden!
Wat ook het systeem is, het moet het toevallige overstijgen!
- Mening ventileren op PV ZE
- Starten met
 - kleine instrumenten
 - relevante en veilige vragen

Welke instrumenten?

Vragen die kunnen helpen bij het kiezen
(zie bijlage)

Welke instrumenten?

- Neem goed kennis van de instrumenten
- Een instrument moet 'goed' aanvoelen
- Meer info via:
 - www.qprimair.nl
 - www.kwaliteitsring.nl
 - de mappen van Kluwer 'Kwaliteitszorg in het onderwijs'
 - Ped. begeleidingsdiensten

5 Wanneer je zelf aan de slag gaat: het formuleren van uitspraken/vragen (1)

- De reeks is zodanig opgebouwd dat de bevroagde voldoende gemotiveerd wordt om tot het einde toe zijn medewerking te verlenen.
- Welke uitspraak is noodzakelijk? Is die relevant voor het doel van de zelfevaluatie?

het formuleren van uitspraken/vragen (2)

- Bevat de uitspraak precies wat men wil weten?
- Als men kiest voor het opstellen van vragen: kiest men voor gesloten of open vragen?
- Meerkeuzevragen?

het formuleren van uitspraken/vragen (3)

- Bepaal precies waarover de vraag/uitspraak gaat. Vermijd algemeenheden.
- Moet de uitspraak uitgesplitst worden?
- Wordt er in één uitspraak meer dan één informatie-element bevraagd?

het formuleren van uitspraken/vragen (4)

- Is de uitspraak duidelijk en ondubbelzinnig verwoord?
 - Niet langer dan 20 woorden!
 - Worden er dubbele negaties gebruikt?
 - (on)duidelijke afkortingen, vakjargon, abstracte begrippen?
 - Zijn de bewoordingen vaag, onduidelijk en voor interpretaties vatbaar?
 - Zijn het suggestieve uitspraken?

5 Wanneer je zelf aan de slag gaat: schalen

- een puntenschaal,
- semantische contrastparen,
- ja/nee-vragen,
- de rangordemethode,
- ...

6. Aandachtspunten bij het interpreteren van de resultaten

- ZE blijft vorm van evaluatie:
 - weerstanden opruimen
- Geldigheid recht evenredig met ernst van invullen
- Waarde recht evenredig met de grootte van de groep

6. Aandachtspunten bij het interpreteren van de resultaten

Rapport = tussenschakel in proces

- sterke én zwakke punten
- meningen van minderheden
- geen overdaad aan cijfers
- klemtoon op bevindingen en aanbevelingen

Tot slot:

Hoe kan ZE mislukken voor ze begonnen is? (Devos)

- eenzijdige beslissing van de directie
- te snelle optie voor een instrument
- geen rekening houden met de startsituatie
- kwaliteitszorg als extra taak
- geen aandacht voor negatieve gevoelens en perceptie bij de aankondiging
- geen uitleg over de noodzaak

Leerstoornissen bij ZE (Devos)

- ik ben mijn positie
- de vijand zit buiten
- wie is de schuldige
- wij zijn de beste
- externe feedback wordt ontmoedigd
- geen objectieve informatie
- mensen negeren wat zij niet willen horen
- groepsdenken

Wat tegen te doen? (Devos)

- niet snel tevreden zijn
- evenwichtig samengestelde werkgroep
- externe deskundige(n) betrekken
- externen opnemen in de werkgroep
- externen bevragen
- over het muurtje durven kijken